

**Riktlinjer för biståndsbedömning enligt socialtjänstlagen
inom socialnämndens verksamhetsområde**

Antagna av socialnämnden 2015-10-14, § 92

Riktlinjerna gäller biståndsbedömning för äldre personer, personer med funktionsnedsättning och/eller psykisk funktionsnedsättning.

Förkortningar som används i riktlinjerna:

<i>FB</i>	<i>Föräldrabalken (1949:381)</i>
<i>FL</i>	<i>Förvaltningslagen (1986:223)</i>
<i>HSL</i>	<i>Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)</i>
<i>KF</i>	<i>Kommunfullmäktige</i>
<i>LSS</i>	<i>Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387)</i>
<i>OSL</i>	<i>Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)</i>
<i>SFB</i>	<i>Socialförsäkringsbalken</i>
<i>SoF</i>	<i>Socialtjänstförordningen (2001:937)</i>
<i>SoL</i>	<i>Socialtjänstlagen (2001:453)</i>
<i>SOSFS</i>	<i>Socialstyrelsens författningssamling</i>
<i>SF</i>	<i>Socialförvaltningen</i>
<i>SN</i>	<i>Socialnämnden</i>

Innehållsförteckning

1. Allmänt om lagstiftningen	4
Värdegrund för socialnämndens verksamheter i Kungsörs kommun	4
Det egna ansvaret	6
SoL	7
LSS	7
Informationskyldighet.....	7
2. Ansvarsfördelning mellan kommuner	7
EU/EES-medborgare	8
Asylsökande	9
Ansökan om bistånd inför flyttning till annan kommun	9
3. Skälig levnadsnivå enligt SoL – goda levnadsvillkor enligt LSS	10
4. Allmänt om ärendehandläggning och biståndsbedömning	11
Rutiner	11
Ansökan.....	11
Beslut.....	11
Genomförandeplan	11
Överklagande	11
Bistånd utöver nämndens riktlinjer	12
God man/förvaltare	12
Insatser vid hushållsgemenskap	12
Föräldrabalken.....	13
Vårdbidrag från Försäkringskassan.....	13
5. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).....	13
Rätt till LSS-insats	13
Personkrets	14
Insatser enligt LSS som kommunen ansvarar för:	14
Vad kostar insatserna?.....	14
6. Stöd till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet.....	14
7. Avgiftsbelagt bistånd för personer som bor i ordinärt boende.....	15
Brukarinflytande.....	15
Hemtjänst	15
Personlig omvårdnad.....	16
Egenvård.....	16
Tillredning av måltider och matdistribution.....	16

Städning.....	17
Tvätt och klädvård.....	17
Inköp, post, bank och apoteksärenden, övriga inköp	17
Ledsagning	18
Husdjur	18
Trygghetslarm	18
Trygghetsringning och trygghetstillsyn	18
Dagverksamhet för personer med demenssjukdom	18
8. Närståendestöd	19
Närståendeanställning	19
9. Insatser utan behov av biståndsbedömning.....	20
Förenklad handläggning	20
Servicetjänster som ingår i förenklad handläggning	20
Fixartjänst.....	20
Anhörigavlösning	21
10. Avgiftsfritt bistånd för personer som bor i ordinärt boende	21
Boendestöd	21
Kontaktperson	22
Syssetsättning	22
11. Särskilda boendeformer	22
Korttidsvistelse.....	23
Kriterier för att bevilja korttidsvistelse	23
Akut behov av korttidsvistelse	23
Inskrivning i hälso- och sjukvård under vistelse på korttidsenhet	23
Erbjudande om särskilt boende under vistelse på korttidsvistelse	23
Trygg hemgång	24
Planera för eventuellt fortsatt stöd	24
Särskilt boende	24
Serviceboende	25
Bostad med särskild service för personer med psykiskt funktions-nedsättning.....	25
Kvarboende, medflytt och medboende.....	25
Kriterier för att bevilja medflytt till särskilt boende	26

1. Allmänt om lagstiftningen

Socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), Socialförsäkringsbalken (SFB), lagen om färdtjänst, samt lagen om riksfärdtjänst är den huvudsakliga lagstiftning som reglerar insatserna för nämnda målgrupper i de avseenden som här är aktuella.

Värdegrund för socialnämndens verksamheter i Kungsörs kommun

I socialtjänstlagen ingår sedan 2011 en nationell värdegrund för äldreomsorgen. I Kungsör finns sedan 2006 en värdegrund för alla socialnämndens verksamheter, inte bara äldreomsorgen.

Den ska styra vårt förhållningssätt gentemot enskilda, deras anhöriga och varandra (personal). Bistånd, stöd, vård och omsorg ska ges efter vars och ens individuella behov och på ett rättssäkert sätt. Vår värdegrund bygger på de bärande principerna i regeringsformen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagen om stöd och service.

1. ***Vår verksamhet genomsyras av en humanistisk människosyn. Vi respekterar alla människors lika värde och den enskildes frihet och värdighet.***

Människosyn

Den humanistiska människosynen genomsyrar svensk lagstiftning liksom FN:s deklamationer om mänskliga rättigheter. Den är en etisk bas för allt bistånd, stöd, vård och omsorg. Det ska vara utgångspunkt för utveckling av förhållningssätt, arbetsmetoder och innehåll i bistånd, stöd, vård och omsorg, liksom mål. En humanistisk människosyn innebär att alla människor har lika värde. Den handlar också om respekt för människans integritet, rättvisa, godhet och helhetssyn. Det är väsentligt att se varje människas möjligheter även när hennes liv förändras.

Människovärde

Alla människor har vissa grundläggande rättigheter som ska respekteras och gälla lika för alla. Alla har lika värde och lika rätt oavsett ålder, kön, social tillhörighet, utbildning, ekonomi, sexuell läggning, etnisk bakgrund och/eller religion. Varje människa ska kunna behålla sitt människovärde även om hon är beroende av omfattande bistånd, stöd, vård och omsorg. Människovärdet måste alltid respekteras. Varje människa är unik och har rätt att få ett professionellt bemötande och bli sedd för sin egen skull.

Värdighet och respekt

Att bli värdigt bemött/respekterad handlar om att i möjligaste mån få leva sitt liv på sina egna villkor. Att bli respekterad och jämbördigt behandlad oberoende av vem man är. Åsikter, önskingar och synpunkter ska tas på allvar och uppmärksammas.

Helhetssyn

Hänsyn ska tas till hela människan. För att kunna göra detta ska hennes fysiska och psykiska egenskaper, personlighet, beteende, känsloliv, begåvning, bakgrund, levnadshistoria, och familjesituation respekteras. För att få hela bilden av en människa måste man även kunna förstå det som inte sägs.

Individuellt bemötande

Ett individuellt bemötande innebär att se varje människa som unik och bemöta var och en med respekt och omtanke. En viktig egenskap hos personalen är att se och uppfatta vad som är mest betydelsefullt för den enskilde i vardagen, när den enskilde inte kan uttrycka det.

Frihet

Varje människa har rätt att uttrycka vad hon vill och agera utifrån sin egen vilja. Detta under förutsättning att någon annan människa inte tar illa vid sig eller skadas.

2. *Vår verksamhet bygger på respekt för alla människors självbestämmanderätt och integritet*

Självbestämmande och delaktighet

För den enskilde är det betydelsefullt och nödvändigt att kunna påverka sin situation genom att vara delaktig i och ha ett avgörande inflytande över beslut som rör den egna personen samt hur bistånd, stöd, vård och omsorg planeras och utförs. När den enskilde inte kan detta måste personalen vara lyhörd och försöka tolka vad som är viktigt för den enskilde och som kan bidra till dennes livskvalitet. Personer som inte själva kan utöva sitt självbestämmande ska få företrädare som bevakar sina rättigheter och intressen.

Integritet

Integritet betyder okränkbarhet. Alla har rätt till ett privatliv och att få sin personlighet respekterad. Ingen får utsättas för övergrepp eller kränkningar, varken fysiska eller psykiska. Att visa respekt för den enskildes integritet kräver lyhördhet och hänsynstagande till människors olikheter. Hur vi lyssnar på varandra, tilltalar varandra, hur vi talar och skriver om varandra, ordval, tonfall, beröring och kroppsspråk har stor betydelse liksom balansen mellan närhet och distans.

Normalisering och integrering

Normalisering handlar om att alla har rätt att få delta i samhällslivet utifrån sina egna behov och förutsättningar. Ingen människa i samhället ska behandlas sämre än någon annan. Integrering syftar till social gemenskap människor emellan, oavsett livssituation.

3. *Vi respekterar alla människors rätt, skyldighet och förmåga till eget ansvar.*

Ansvar

Alla har rätten och skyldigheten att utifrån sin förmåga ta ett eget ansvar för sitt liv och att även ta konsekvenserna av sitt handlande. När förmågan till ansvarstagande sviktar hos den enskilda individen krävs stor lyhördhet för att tillgodose individens rätt till eget ansvar. Alla i organisationen har ett stort ansvar för att verksamheten ska utvecklas, så att alla får det stöd och den omvårdnad de har behov av.

- 4. Verksamheten bygger på ett empatiskt förhållningssätt som ger alla möjlighet att känna trygghet och glädje, samt att skapa förutsättningar för en god livskvalitet.***

Trygghet

Boendes, brukares, klienters och anhörigas trygghet

För att kunna känna trygghet måste man kunna lita på personalen och dess kompetens. Ovan nämnda ska alltid kunna lita på att personalen inte för personliga uppgifter om dem vidare till obehöriga (sekretesslagstiftningen). Personalen ska hålla löften och lämna rak och riktig information. Det kan vara viktigt för vissa individer att känna igen personalen och deras arbetsmetoder. Kontakt med anhöriga, vänner och närstående ska uppmuntras.

Personalens trygghet

När personalen känner trygghet i sitt arbete ges förutsättningar för en god service och omvårdnad. Personalen ska få tillräcklig information och känna ett stöd från sin arbetsledning, ha god kompetens, kunna lita på varandra, få bekräftelse och tid för reflektion i svåra situationer. Ingen ska känna olust för att framför synpunkter inom arbetsgrupp och till arbetsledning. Känslan av rädsla och otrygghet inför en arbetspass bör inte finnas hos någon.

Livskvalitet och välbefinnande

Vad som är livskvalitet varierar mellan olika människor, men kan också variera över tid hos en människa. Upplevelsen av välbefinnande och hälsa utgår från den enskildes egna upplevelser och värderingar. Verksamheten bör ge förutsättningar för en god arbetsmiljö och livsmiljö för alla inblandade.

Empati

Det är viktigt att de anställda inom socialnämndens verksamheter har förmåga att förstå en annan människas situation och kunna sätta sig in i dennes känslor utan att identifiera sig med personen. Empati ska inte förväxlas med sympati. Personalen ska kunna reflektera över hur man bör bemöta en människa i olika situationer och under olika omständigheter.

Det egna ansvaret

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde utan arbetet skall inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för

den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv.

Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot hjälp eller en insats. Insatsen ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov. Det är även väsentligt att, ur ett helhetsperspektiv, beakta ekonomisk hushållning för kommunen.

SoL

Socialtjänstlagen är en målinriktad ramlag som ger en kommun stor frihet att utforma verksamheten med utgångspunkt från lokala förutsättningar och behov. Socialtjänstlagens övergripande mål är att främja människors ekonomiska och sociala trygghet samt jämlikhet i levnadsvillkor. I lagen anges målen för verksamheten och vilka resultat som ska åstadkommas men i regel inte hur detta ska uppnås. Bistånd enligt socialtjänstlagen kan endast utföras inom Sverige.

LSS

Målet för insatserna enligt LSS är att främja människors jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva delaktighet i samhällslivet. Insatserna ska leda till att den enskilde får goda levnadsvillkor. Barn och ungdomar med funktionsnedsättning ska vidare ges förutsättningar för en god fysisk och psykisk utveckling.

Informationsskyldighet

Biståndshandläggarna ska informera om utbudet av övriga relevanta samhällstjänster såsom mötesplatser/träffpunkter, dagverksamheter, anhörigstöd, fixartjänster, frivillig-organisationer och hushållsnärätjänster. Informationsskyldigheten gäller även till personer som har behov av insatser men inte är motiverade att ta emot stöd.

2. Ansvarsfördelning mellan kommuner

Med bosättningskommun avses den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt eller annan kommun om den enskilde har starkast anknytning till den kommunen.

Vägledning kan fås från folkbokföringsbestämmelserna, men de ska inte alltid vara avgörande.

Det är bosättningskommunen som ansvarar för stöd- och hjälpinsatser för enskilde oavsett om han eller hon tillfälligt eller under en längre tid vistas i en annan kommun. Det kan exempelvis gälla vid semestrar när man vistas i sin sommarstuga under olika perioder av året.

Vistelsekommunen är skyldig att på begäran av bosättningskommunen bistå med utredning och verkställighet i vissa fall. Detta gäller, när äldre personer, personer med funktionsnedsättning eller personer med allvarlig sjukdom har behov av insatser för att vistas en kortare tid - högst sex månader – i en annan kommun. Bosättningskom-

munen ersätter vistelsekommunen för hjälp med verkställighet enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar. Om bosättningskommunen är klarlagd är vistelsekommunens ansvarig för stöd- och hjälpinsatser begränsad till akuta situationer.

Om det inte finns eller är oklart vilken kommun som är bosättningskommun ansvarar vistelsekommunen för stöd och hjälp till den enskilde. Vistelsekommunen behåller ansvaret för stöd och hjälp till dess att det är klarlagt vilken kommun som är bosättningskommun.

EU/EES-medborgare

EU-rättens princip om likabehandling innebär att en EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare.

Alla personer som vistas i Sverige omfattas av bestämmelserna om kommunens yttersta ansvar för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 § socialtjänstlagen, (2001:453), SoL. Alla personer som vistas i en kommun har därför rätt att ansöka om bistånd enligt bestämmelserna i SoL och att få sin sak prövad och avgjord genom ett formellt beslut. Om beslutet innebär avslag på en ansökan helt eller delvis, finns också en rätt att överklaga beslutet till förvaltningsdomstol.

Rätten att ansöka om bistånd och socialtjänstens skyldighet att pröva en ansökan gäller även för EU/EES-medborgare. Även de regler som gäller för ansvarsfördelning mellan bosättningskommun och vistelsekommun i 2 a kap. SoL gäller i tillämpliga delar för EU/EES-medborgare.

För socialtjänsten innebär EU-rättens likabehandlingsprincip att en EU/EES-medborgare eller familjemedlem som bedömts ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till bistånd på samma villkor som svenska medborgare. Principen om likabehandling innebär också att socialtjänsten kan ställa samma krav på biståndssökande EU/EES-medborgare som på svenska medborgare vad gäller t.ex. skyldigheten att efter förmåga bidra till sin egen försörjning, att vara arbetssökande osv.

På samma sätt som socialtjänsten måste göra en bedömning av varje enskilt fall som gäller svenska medborgare som ansöker om bistånd så måste socialtjänsten i varje enskilt fall bedöma om en biståndssökande EU/EES-medborgare har uppehållsrätt eller inte och vilka biståndsinsatser som han eller hon kan ha rätt till.

Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. I praktiken innebär det oftast att personen får enstaka bistånd till mat, logi eller resa till sin hemkommun.

Detta resonemang kan föras även i förhållande till EU/EES-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt och därmed sin egentliga hemvist i Sverige, till exempel personer som sökt sig till Sverige utan att ha realistiska möjligheter att göra sig gällande på den svenska arbetsmarknaden och som måste tigga för att klara sin försörjning. Vad som

är nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall. Dock innebär rätten till bistånd för att avvärja en nödsituation i många fall att biståndet kan begränsas till en-staka bistånd för mat, logi eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som EU/EES-medborgaren kommit ifrån.

Asylsökande

I lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) finns vissa bestämmelser om bistånd till asylsökande m.fl. Om en person med funktionsnedsättning som omfattas av LMA ansöker om bistånd för särskilda behov som inte täcks av LMA är kommunen skyldig att pröva den enskildes behov enligt SoL, med undantag för bistånd för försörjning, där behovet tillgodoses genom LMA.

Varken barn eller vuxna personer som söker asyl har rätt till insatser enligt LSS. De kan heller inte få förhandsbesked om rätten till insatser (16 § LSS). Anledningen är att en asylsökande person per definition inte är bosatt och att kommunens ansvar för LSS-insatser endast gäller gentemot dem som är bo-satta i kommunen (16 § LSS). Bosättningen uppstår först när en person har fått uppehållstillstånd som gäller för minst ett år framåt i tiden.

De här bestämmelserna betyder inte att asylsökande barn och ungdomar behöver bli utan det stöd och den hjälp som de behöver till följd av sina funktionsnedsättningar. Bestämmelserna i socialtjänstlagen ger kommunerna det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver (2 kap. 1 § SoL).

För asylsökande som fått uppehållstillstånd, men som inte är kommunplacerade, kan kommunen få ersättning från Migrationsverket. Det gäller kostnader för insatser enligt LSS samt kostnader för assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken som lämnas till någon som har behov av sådana insatser på grund av en sjukdom eller en funktionsnedsättning. En förutsättning är att behovet av insatser fanns vid mottagandet.

Ansökan om bistånd inför flyttning till annan kommun

En kommun som ansvarar för en placering i annan kommun har ett sammanhållet ansvar för alla insatser som den enskilde kan behöva i vistelsekommunen.

En person som önskar flytta till en annan kommun och till följd av ålderdom, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig där utan att inflyttningkommunen bistår med behövliga insatser, får den enskilde hos den kommunen, enligt 2 a kap 8 § socialtjänstlagen, ansöka om sådana insatser. De insatser man har rätt att ansöka om är särskilt boende och hemtjänst. En sådan ansökan skall behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningkommunen. Det förhållandet att den sökandens behov är tillgodosedda i hemkommunen får inte beaktas vid bedömningen av ansökan.

På begäran av inflyttningkommunen är hemkommunen skyldig att bistå med den utredning som kan behövas för bedömningen av ansökan. En prövning ska först göras om personen tillhör dem med rätt att söka bistånd i en annan kommun. Om den enskilde tillhör gruppen görs en sedvanlig biståndsbedömning i enlighet med inflyttningkommunens riktlinjer. Om den enskilde inte uppfyller kriterierna görs ett avslag där motiveringen framgår.

3. Skälig levnadsnivå enligt SoL – goda levnadsvillkor enligt LSS

Den enskilde ska genom bistånd utifrån socialtjänstlagen tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga. Den generella nivån av skälig levnadsnivå förändras kontinuerligt som en följd av samhällets utveckling, socialt och materiellt och manifesteras genom domar, föreskrifter och allmänna råd. I begreppet skälig levnadsnivå ingår det för den som har beviljats eller beviljas särskilt boende för äldre att kunna fortsätta sammanbo med sin make oavsett olika omsorgsbehov.

I riktlinjerna anges Kungsörs kommuns ambitionsnivå. Riktlinjerna är vägledande och ska tillämpas med beaktande av förutsättningar i den aktuella situationen. En individuell bedömning ska göras i varje enskilt fall. Biståndshandläggaren följer upp insatsen för att denne ska få fram ett underlag för bedömning om insatsen skall fortsätta, förändras eller avslutas.

Vid bedömning om en person har rätt till bistånd enligt SoL används begreppet skälig levnadsnivå, om

- ett behov föreligger
- behovet inte tillgodoses på annat sätt
- biståndet behövs för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå

Skälig levnadsnivå innebär inte bara en nivåbestämning utan ger också uttryck för vilken form av insats, vård och stödformer som kan komma i fråga. Vid bedömning av vilken insats som kan komma ifråga måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det finns inte någon obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad (prop. 00/01, RÅ 1986 ref 175).

Vid bedömning om en person har rätt till insatser enligt LSS används begreppet goda levnadsvillkor och då ska han eller hon

- omfattas av någon av lagens tre personkretsar
- har ett behov av insatser
- inte kunna faktiskt tillgodose behovet på annat sätt
- genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor

4. Allmänt om ärendehandläggning och biståndsbedömning

Behovsbedömning är den process som föregår och leder till ett beslut om bistånd. Behovsbedömningsprocessen ska fokusera på individens behov och inte på socialtjänstens befintliga utbud av insatser. Utredningarna ska präglas av ett förhållningssätt som stödjer den enskilde att få ett liv med meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet. För att höja eller bibehålla funktionsnivån ska ett rehabiliterande synsätt genomsyra utredningarna. En helhetsbedömning bör göras utifrån de sammantagna beviljade insatserna.

Rutiner

På Individ- och familjeomsorgen finns rutiner för handläggning och dokumentation av individärenden. Rutin finns även för uppföljning och utvärdering av beslutad insats.

Ansökan

Det är enbart den enskilde eller en legal företrädare som kan ansöka om insatser. Om information inkommer till kommunen om att någon är i behov av stöd och hjälp är handläggaren skyldig att följa upp den. Kontakt tas med den det berör för att ta reda på om den enskilde vill ansöka om bistånd.

Beslut

Insatsen ska utgå från biståndshandläggarens beslut. Syfte och mål med insatsen ska tydligt framgå av biståndsbeslutet. Insatser som beviljas ska utformas så att de kompenserar den enskilde för de behov han/hon inte själv eller på annat sätt klarar att tillgodose.

Genomförandeplan

Biståndsbeslutet ligger till grund för den genomförandeplan som utföraren sedan upprättar tillsammans med den enskilde. Syftet med genomförandeplanen är att skapa balans mellan vad som bedöms nödvändigt ur omvårdnadssynpunkt och den enskildes inflytande och delaktighet över insatsernas utformning. Utgångspunkten måste alltid vara den enskildes vilja. Brukarinflytande gäller enbart den typ av service och omvårdnad som ingår i riktlinjerna.

Överklagande

Ett beslut om insatser enligt LSS och SoL utgör en sådan form av myndighetsutövning som utlöser vissa regler om handläggning m.m. i FL.

Om beslutet däremot helt eller delvis går emot ansökan räknas det som ett avslag eller delavslagsbeslut som måste motiveras och förses med information om hur man överklagar. Av informationen ska framgå hur man överklagar; vilket beslut som

överklagas, vilken ändring som önskas av beslutet, vilken tid den enskilde har på sig att överklaga beslutet och till vilken myndighet överklagandet ska skickas.

Vilka beslut som kan överklagas genom förvaltningen regleras i 16 kap. 3 § SoL och 27 § LSS.

Bistånd utöver nämndens riktlinjer

Vid tveksamhet om Socialnämndens ambitionsnivå i samband med nya eller andra former av insatser som innebär ökad kostnad ska beslutet tas av nämnden.

God man/förvaltare

God man är till för personer som på grund av sitt hälsotillstånd behöver stöd och hjälp med att ta hand om sin ekonomi eller hjälp med rättsliga frågor. En god man kan utses att företräda en viss person som på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning, försvagat hälsotillstånd eller liknande förhållande, behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person utan att dennes rättshandlingsförmåga begränsas. Detta innebär att en god man endast är hjälpande hand och hela tiden är beroende att höra med sin huvudman vad denne vill. God man eller förvaltare förordnas av tingsrätten efter ansökan av överförmyndaren om att god man eller förvaltare ska utses. Ansökan kan även göras av personen själv eller en nära anhörig

Förvaltare utses av tingsrätten för den som på grund av sjukdom, psykisk funktionsnedsättning eller försvagat hälsotillstånd, inte kan vårda sig själv eller sin egendom och det inte är tillräckligt med hjälp från god man. Den enskildes rättshandlingsförmåga kan begränsas beroende på förvaltarens uppdrag. Förvaltare kan i dessa fall besluta på den enskildes vägnar utan att ha samtycke.

Socialnämnden skall enligt 5 Kap 3 § första och andra punkten Socialtjänstförordningen anmäla till överförmyndarnämnden om den finner att god man eller förvaltare enligt föräldrabalken bör förordnas för någon samt att någon inte längre behöver ha förvaltare. Uppgiften att anmäla behov av god man/förvaltare kan delegeras till utskott eller till tjänsteman hos nämnden. Utöver socialnämnden kan bland annat övriga släktingar och till exempel kurator göra anmälan till överförmyndarnämnden. Till ansökan om god man eller förvaltare behövs ett läkarintyg om den enskildes hälsotillstånd.

Insatser vid hushållsgemenskap

Enligt äktenskapsbalken har makar ett gemensamt ansvar för hem och barn och ska i samråd verka för familjens bästa. Det innebär att hemmets skötsel som att städa, handla, laga mat och liknande uppgifter är makarnas gemensamma ansvar. Finns flera personer i hushållet ska samtligas förmåga att kunna utföra hushållsgemensamma insatser bedömas i utredningen. Finns flera personer i hushållet och ingen kan utföra insatserna ska samtliga personer ansöka om bistånd och utredas och beslut tas för var

och en. Finns barn och ungdomar i hushållet tas även hänsyn till detta, vad kan man till exempel kräva av en 15 åring att själv utföra av dessa sysslor?

Föräldrabalken

Vårdnadshavare har ansvar enligt föräldrabalken för barns omvårdnad och trygghet. Vårdnadshavaren ska svara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Föräldraansvar för ett barns omvårdnad måste bedömas vara mer omfattande ju yngre barnet är. En fyraåring till exempel bedöms normalt klara av vissa moment i sin dagliga livsföring på egen hand såsom att klä av och på sig själv, äta samt i viss mån sköta sin hygien. Däremot bedöms en fyraåring inte kunna lämnas utan tillsyn under mer än kortare stunder, varför omvårdnadsbehovet inte kan sägas vara helt obetydligt.

Vårdbidrag från Försäkringskassan

Vårdbidrag kan enligt AFL (lagen om allmän försäkring) utges till en förälder för vård av barn som inte fyllt 16 år om barnet på grund av sjukdom, psykisk utvecklingsstörning eller någon annan funktionsnedsättning är i behov av särskild tillsyn och vård under minst sex månader. Vårdbidraget är avsett att vara ett ekonomiskt stöd som underlättar för föräldrar som har barn med funktionsnedsättning eller är sjuka att i hemmet kunna ge barnet den tillsyn, vård och stöd som krävs. Försäkringskassan handlägger ansökan om vårdbidrag.

Socialtjänstens ansvar innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Bistånd från socialtjänsten kan komma i fråga först *i andra hand* i förhållande till andra samhällsliga hjälpformer till exempel vårdbidrag.

5. Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

LSS är en rättighetslag som ska garantera att personer med omfattande och varaktiga funktionshinder får goda levnadsvillkor och den hjälp de behöver i det dagliga livet, samt att de kan påverka det stöd och den service de får. LSS ger rätt till särskilt stöd och särskild service som personer kan behöva, utöver det som de kan få genom annan lagstiftning. LSS är en kompletterande lagstiftning som träder in när annan lagstiftning inte räcker till för att garantera personer med funktionsnedsättning goda levnadsvillkor. En begäran om stöd och service från en person som ingår i lagens personkrets ska i första hand prövas enligt LSS om det är en insats som regleras i lagen, om den enskilde så önskar.

Rätt till LSS-insats

För att få en insats beviljad enligt LSS är förutsättningen att den enskilde tillhör någon av personkretsarna enligt lagstiftningen. Den enskilde ska ha ett utrett behov av insatsen och att behovet faktiskt inte är tillgodosett på annat sätt. Målsättningen med

insatsen är att den enskilde ska kunna vara så självständig och delaktig som möjligt i samhällslivet. Personkretstillhörighet medför inte automatiskt rätt till insatser.

Personkrets

1. Personer med utvecklingsstörning och personer med autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder som beror på yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer som till följd av andra stora och varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar, som uppenbart inte beror på normalt åldrande, har betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och omfattande behov av stöd och service.

Insatser enligt LSS som kommunen ansvarar för:

2. Personlig assistent
3. Ledsagarservice
4. Kontaktperson
5. Avlösarservice i hemmet
6. Korttidsvistelse utanför det egna hemmet
7. Korttidstillsyn för skolungdom över 12 år
8. Boende i familjehem eller gruppboende för barn
9. Bostad med särskild service för vuxna (gruppboende eller serviceboende)
10. Daglig verksamhet

Vad kostar insatserna?

Insatserna enligt LSS är kostnadsfria för den enskilde. Den enskilde betalar hyra sina självkostnader, till exempel mat, kläder och fritidsaktiviteter.

6. Stöd till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet

Enligt 5 kap 10 § socialtjänstlagen ska ansvarig nämnd erbjuda stöd för att underlätta för personer som vårdar en närstående, som är långvarigt sjuk eller äldre alternativt som stödjer en närstående med funktionsnedsättning. Närstående är enligt lagen den som vårdas och anhörig är den som stödjer och vårdar den närstående.

Utgångspunkten för biståndsbedömningen är den som vårdas och den anhöriges behov av avlastning i omvårdnadsarbetet. Det är den som vårdas som får beslut om insatsen. Stödet till anhöriga kan bland annat ges i form av avlösning. Avlösning är ett

tillfälligt övertagande av den anhöriges omsorg. Övriga former av avlösning kan vara dagverksamhet, tillfällig vistelse på en korttidsvistelse, kontinuerlig växelvård.

7. Avgiftsbelagt bistånd för personer som bor i ordinärt boende

Nämndens intentioner är att möjliggöra för människor att bo kvar i ordinärt boende så länge den enskilde känner sig trygg med den vård och omsorg som ges. För att möjliggöra kvarboende utifrån den enskildes vilja kan hemtjänst i form av serviceinsatser, personlig omvårdnad, trygghetslarm och tillsynsbesök beviljas.

Nämnden ansvarar i huvudsak för följande insatser för äldre personer och personer med funktionsnedsättningar.

- Omsorg och service i hemmet (hemtjänst)
- Särskilt boende för vård, omsorg och service
- Trygghetslarm
- Dagverksamhet för personer med demenssjukdom
- Korttidsvistelse
- Anhörigstöd
- Färdtjänst och riksfärdtjänst

Brukarinflytande

Brukarinflytande innebär att den enskilde, efter biståndsbedömning, inom ramen för biståndsbeslutet har stort inflytande över insatsen, hur stödet ges samt vid vilken tidpunkt detta ska ske.

Hemtjänst

Hemtjänst innebär bistånd i form av service och personlig omvårdnad i den enskildes bostad eller motsvarande. Med service avses praktisk hjälp med bostadens skötsel, hjälp med inköp, ledsagning till post, bank och läkare, tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat. Personlig omvårdnad avser de insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov. Detta kan innebära hjälp med eller stöd för att kunna äta och dricka, klä sig och förflytta sig, sköta personlig hygien, egenvård eller andra insatser för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i det egna hemmet.

Insatserna i hemmet ska vara en hjälp till självhjälp och meningen är att den enskilde ska ta en så aktiv del som möjligt i de dagliga sysslorna. Allt stöd i hemmet är individuellt behovsprövat och ges endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Hemtjänstinsatser kan ansökas av den enskilde om behov av insatser i det egna hemmet skulle uppstå. Behov av hemtjänstinsatser anses föreligga om en person, är i behov av tillfällig eller kontinuerlig stöd i den dagliga livsföringen och behovet ej kan tillgodoses på annat sätt.

Behovet av hemtjänst anses tillgodosett

- om personen själv kan utföra insatsen
- när någon annan i hushållet eller i den enskildes omgivning utför det åt personen
- om den enskilde genom alternativa insatser får behovet tillgodosett
- om den enskilde genom medicinska insatser kan återfå hela eller delar av sin funktionsförmåga
- om den enskilde genom rehabiliteringsinsatser kan återfå hela eller delar av sin funktionsförmåga
- om den enskilde genom hjälpmedel kunna öka sin funktionsförmåga så att behovet blir tillgodosett

Hemtjänstinsatser kan delas in i insatser av servicekaraktär och insatser av omvårdnadskaraktär. Alla insatser ska utföras med ett stödjande synsätt. Det innebär att den enskilde är med och utför de delar av i sin dagliga livsföring som den klarar självständigt men får stöd i att klara så stor del som möjligt. Endast som en sista utväg ges insatser av kompenserande karaktär, det vill säga att personalen helt tar över momentet i den enskildes dagliga livsföring.

Om den sökande är gift eller sammanbor med någon som klarar att sköta hemmet beviljas endast insatser av omvårdnadskaraktär samt trygghetslarm. Undantag kan göras om en person vårdas av någon närstående, då kan skötsel av hemmet beviljas som avlastning för den som vårdar.

Personlig omvårdnad

Insatsen kan bestå av hjälp med förflyttning, hjälp med personlig hygien, hjälp med dusch eller hjälp med på- och avklädning. Insatserna utförs efter individuellt behov.

Egenvård

Med egenvård menas en hälso- och sjuvårdsinsats som legitimerad yrkesutövare inom hälso- och sjukvården bedömt att den enskilde kan ansvara för att utföra själv. Den enskilde måste kunna instruera personalen för att det ska kunna klassas som egenvård. Egenvård beviljas efter att intyg från hälso- och sjukvården tillhandahållits av den sökande.

Tillredning av måltider och matdistribution

Hemtjänsten kan bistå med enklare tillredning av mat. Måltidshjälp omfattar som regel en halvtimme per gång och innefattar även framdukning och diskning.

Leverans av färdiglagad mat kan beviljas som serviceinsats. Bor man i anknytning till Mistelns serviceboende kan man få matlåda från restaurangen eller äta i restaurangen.

Städning

Bostaden ska hållas i sådant skick att den enskilde kan leva, bo och känna trivsel i sitt hem och genom stöd i vardagen kunna bibehålla sin självständighet och delaktighet i så stor utsträckning som möjligt.

Skälig levnadsnivå bedöms uppnås om en person får högst 2 rum och kök städade per tillfälle var tredje vecka (gäller nya ansökningar). Hänsyn ska tas till individuella behov vilket kan innebära att fler rum måste städas eller städning ska ske oftare än var tredje vecka. Detta kan vara aktuellt exempelvis hos astmatiker, allergiker, personer med synnedsättning för att upprätthålla god hygien eller för att undvika sanitär olägenhet.

I normal städning ingår även att mindre mattor vädras och golv tvättas. Den enskilde ska själv tillhandahålla fungerande städutrustning och de tillbehör som behövs för att tjänsten ska kunna utföras på ett bra sätt ur arbetsmiljösynpunkt. Om den enskildes önskemål är att få hela bostaden städad, kan man tillmötesgå detta genom att exempelvis städa olika rum varje gång. Detta innebär att, sett över en längre tidsperiod, kan även större bostäder städas i sin helhet.

Tvätt och klädvård

Insatsen innebär tvätt i maskin. I insatsen ingår inte att tvätta mattor eller att mangla. Gångkläder och mindre dukar stryks vid behov. Enkel klädvård som att till exempel sy i en knapp ingår. Byte av lakan ingår. Tvätt utförs om inga särskilda behov föreligger varannan vecka.

Inköp, post, bank och apoteksärenden, övriga inköp

Inköp av dagligvaror görs från affär i Kungsör. Insatsen utförs utifrån ett stödjande tankesätt. Det kan innebära att personalen endast hjälper att skriva inköpsnota, ledsagar till affär gåendes eller tillsammans med den enskilde med färdtjänst eller att personalen helt kompensatoriskt utför inköpet. Ifall personalen ledsagar personen med färdtjänst står den enskilde för eventuella ökade kostnader för färdtjänsten. Inköp av dagligvaror utförs en gång i veckan.

Hjälp med apoteksärenden beviljas endast om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det är viktigt att i så hög grad som möjligt att använda tjänsten APO dos (Apotekets dosexpederade läkemedel).

Vid betalning av räkningar kan personal bistå vid ifyllande av betalorder tillsammans med den enskilde för att betala räkningar. Detta görs endast om den enskilde kan instruera personalen självständigt. Om personen inte kan instruera personalen får anmälan om god man eller förvaltare göras till Överförmyndarnämnden. Insatsen utförs en gång per månad.

Ledsagning

Ledsagning innebär stöd att uträtta ärenden, ta sig till och från aktiviteter som till exempel mötesplats/träffpunkt samt besök inom hälso- och sjukvård och liknande. Beviljas per gång om det inte rörs sig om ledsagning till en regelbunden aktivitet.

Husdjur

I de fall en person som har hemtjänst av någon anledning inte självständigt kan sköta redan befintligt husdjur kan i undantagsfall stöd ges under begränsad tid om högst en månad i avvaktan på annan lösning. Den enskilde skall själv finnas i hemmet och i största möjliga utsträckning vara delaktig i skötseln av sitt husdjur.

Trygghetslarm

Trygghetslarm (stationärt) ska möjliggöra för den enskilde att snabbt komma i kontakt med larmcentral och hemtjänstpersonal om den enskilde hamnar i nödsituation. Insatsen medför en trygghet för den enskilde genom att hjälp och stöd kan ges under tider och vid situationer som inte kan förutses eller schemaläggas. Om den enskilde regelbundet larmar ska personalen meddela biståndshandläggare för att ställning ska kunna tas till om den enskilde behöver ha ett planerat besök på den tidpunkten. Kommunen tar ut en fast avgift per månad för trygghetslarmet. Vidare debiteras hemtjänstavgift för den faktiska insatstiden vid eventuellt larm. I de fall sammanboende har behov av varsin larmknapp behövs två beslut och debitering sker med halvavgift för det andra larmet.

Trygghetsringning och trygghetstillsyn

Trygghetsringning beviljas då trygghetslarm inte är tillräckligt för att tillförsäkra den enskilde trygghet i boendet. Trygghetstillsyn beviljas när inte trygghetslarm eller trygghetsringning är tillräckligt för att den enskilde ska känna sig trygg och säker i hemmet.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Dagverksamhet syftar till att ge personer med demenssjukdom med behov av socialt stöd möjlighet till meningsfull sysselsättning och gemenskap. Bistånd till dagverksamhet kan även ges som stöd och avlastning till anhöriga som vårdar en närstående i hemmet.

För den enskilde ska dagverksamheten:

- öka möjligheterna att bo kvar i det egna hemmet
- ge meningsfull sysselsättning
- skapa nya kontakter och vänskap
- stärka självkänslan
- bevara och förbättra funktioner

- ge möjlighet till begriplighet och en känsla av sammanhang
- ge möjlighet till fysisk aktivitet

För att få bistånd till dagverksamhet krävs en demensdiagnos.

8. Närståendestöd

Närståendestöd erbjuds när insatser via hemtjänsten inte är tillräckliga utifrån ett individuellt behov. Endast när det i utredningen framkommer att den kommunala hemtjänsten inte kan tillgodose behovet utifrån aspekter som språksvårigheter eller psykisk funktionsnedsättning, styrkta av läkarintyg, kan närståendestöd bli aktuellt. Modersmålet skall inte ha någon betydelse så länge det i hemtjänsten finns flerspråkig personal. Endast insatser i form av personlig omvårdnad beviljas och om behov av serviceinsatser finns kan detta beviljas med hemtjänsten som utförare. Biståndet skall utformas utifrån vad som anses normalt i förhållande till normal levnadsstandard för att uppfylla begreppet ”en skälig levnadsnivå”.

Den närståendeanställdes uppgift är att bistå anhörig/närstående med personlig omvårdnad samt hushållssysslor under förutsättning att det föreligger ett stort omvårdnadsbehov. Med stort omvårdnadsbehov avses ett dagligt behov av hjälp med personlig omvårdnad; hygien, toalettbesök, på- och avklädning, matning, kommunicera med andra, ledsagning med mera.

I det fall där det endast handlar om bistånd i form av hushållssysslor beviljas ingen närståendehjälp oavsett om det föreligger hushållsgemenskap eller ej. Denna typ av hjälp anses inte kunna utgöra någon risk för kränkning i förhållande till kriterierna om psykisk funktionsnedsättning eller språksvårigheter, varför det kan tillgodoses med hemtjänst.

När beslut om närståendestöd tagits lämnas sedan uppdraget till enhetschefen för hemtjänsten som ansvarar för anställningen. Tiden för anställningen, uttryckt i timmar per vecka, bestäms utifrån biståndsbedömningen. Maximalt kan 40 timmar närståendestöd beviljas per vecka.

För närståendestöd uttas avgift enligt gällande hemtjänsttaxa.

Närståendeanställning

Kommunen har det yttersta ansvaret för anställningen, det vill säga att lämpligaste person anställs och att kvalitetsinnehållet i omvårdnaden står i överensstämmelse med den enskildes behov.

Anställningen skrivs för ett år i taget men följs upp var sjätte månad. Endast närstående personer som inte själva är pensionärer eller förtidspensionärer, kan få en närståendeanställning. De anställs då enligt det kollektiva PAN-avtalet.

9. Insatser utan behov av biståndsbedömning

Förenklad handläggning

Förenklad handläggning innebär att du utan biståndsbedömning själv kan beställa servicetjänster eller tjänster för personlig omvårdnad. Du kan beställa tjänster för maximalt åtta timmar per månad och person.

För att omfattas av denna förenklade handläggning ska du ha fyllt 75 år. Du ska bo kvar i ordinärt boende. Det betyder att du bor i egen lägenhet eller hus. Förenklad handläggning gäller inte för personer med beslut om serviceboende/lägenhet enligt Socialtjänstlagen.

Servicetjänster som ingår i förenklad handläggning

- Städning av maximalt två rum och kök samt badrum var tredje vecka. Övrig städning som skåp, garderober med mera, avfrostning av kyl och frys.
- Tvätt och klädvård varannan vecka. Tvätta, stryka, klädvård och renbäddning.
- Inköp/ärenden en gång i veckan. Inköp av dagligvaror (inom Kungsör, eventuella resekostnader betalar den enskilde själv.).
- Matlådor, leverans av kyld mat en gång per vecka.
- Trygghetslarm.

För att beställa dessa tjänster kontaktas ansvarig enhetschef för hemtjänsten. Kostnaden för servicetjänster är samma som övrig hemtjänst per timme men ingår inte i maxtaxan.

Fixartjänst

Fixartjänst är en insats utan biståndsbedömning, som riktar sig till personer över 75 år som bor i Kungsörs kommun. Syftet med insatsen är att medverka till ökad trygghet och säkerhet för äldre och minska antalet fallskador. Insatsen är kostnadsfri och ersätter inte vanlig hemtjänst eller servicetjänster för äldre. Fixartjänster är mindre uppgifter i hemmet som kan lösas på cirka 30 minuter, Personal som arbetar med fixartjänsterna har tystnadsplikt.

Fixartjänster kan vara;

- byte av glödlampor, säkringar, batterier
- byte avbatteri i brandvarnare
- ta ned och sätta upp tavlor, gardiner och lampor
- hämta och lämna lättare saker i källar- och vindsförråd
- fästa sladdar och hals säkra mattor
- ta ut skräp till sorteringsstation

Anhörigavlösning

Avlösning av anhörig i hemmet upp till maximalt åtta timmar i månaden är avgiftsfri och icke biståndsbedömd. Det är anhörigsamordnaren som ansvarar för denna insats. Om avlösningen överstiger åtta timmar i månaden är den överstigande delen avgiftsbelagd och ansöks om hos biståndshandläggaren. Vid behov av längre sammanhängande avlösning under ett eller flera dygn ska avlastning i form korttidsplats övervägas.

10. Avgiftsfritt bistånd för personer som bor i ordinärt boende

Boendestöd

Kommunen ska tillhandahålla boendestöd i vardagen, om det behövs för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå.

- Personer med psykisk funktionsnedsättning, enligt definition från Nationell psykiatrisamordning.

”En person har en psykisk funktionsnedsättning om han eller hon har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter på viktiga livsområden och dessa begränsningar har funnits eller kan antas komma att bestå under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning.”

- Psykisk funktionsnedsättning i kombination med missbruksproblematik.
- Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.
- Begävningsmässig funktionsnedsättning.

Boendestödet består av olika delar, som tillsammans bildar en helhet, som den enskilde utifrån sin funktionsnedsättning kan behöva för att kunna få en struktur i sin vardag och ett fungerande liv motsvarande skälig levnadsnivå.

Boendestödet kännetecknas av pedagogiska, sociala, rehabiliterande, motiverande och utåtriktade aktiviteter där den enskilde är delaktig i stödets alla processer.

De kompletterande delarna består av:

1. Stöd i hemmet/stöd med praktiska göromål.
2. Vägledning/stöd i syfte att öka den enskildes utveckling till personlig autonomi, oberoende och integritet.
3. Vägledning/stöd i att behålla och skapa nätverk och motverka isolering.
4. Vägledning/stöd för att kunna bygga upp och få en fungerande social tillvaro och öka den enskildes möjligheter till gemenskap och delaktighet i samhället.

De olika delarna kan variera över tid. Detta innebär att den enskilde i en period kan ha behov av enbart stöd i hemmet alternativt enbart vägledning/stöd till perioder med behov av både stöd i hemmet och vägledning/stöd parallellt med varandra.

Kontaktperson

Biståndet kontaktperson beviljas för att undvika eller att bryta ett mönster där den enskilde isolerar eller avskärmar sig från andra och omvärlden. Insatsen ska innebära att den enskildes genom kontakt, samvaro och hjälp till fritidsaktiviteter med mera kan bryta sin isolering. Målsättningen med biståndet är normaliseringsprincipen – att den enskilde ska kunna etablera vanliga sociala relationer och leva ett självständigt liv och att socialtjänstens stöd ska kunna trappas ned för att slutligen kunna upphöra. Insatsen ska ses som ett icke professionellt stöd. Insatsen är avgiftsfri men den enskilde betalar sina egna självkostnader.

Sysselsättning

Enligt 5 kap 7 § i socialtjänstlagen ska socialnämnden medverka till att människor som har fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar får en meningsfull sysselsättning. Verksamheter för sysselsättning och arbetsrehabilitering som är biståndsbedömd riktas till personer inom målgruppen med varaktiga psykiska funktionsnedsättningar som inte via annan huvudman/myndighet erhåller stöd i detta avseende.

11. Särskilda boendeformer

Enligt socialtjänstlagen 5 kap 5 § ska socialnämnden verka för att äldre människor får goda bostäder och ska ge dem som behöver det stöd och hjälp i hemmet och annan lättåtkomlig service. Kommunen ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Vidare ska socialnämnden enligt socialtjänstlagen 5 kap 7 § verka för att människor som av fysiska, psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att leva som andra. Socialnämnden ska medverka till att den enskilde får bo på ett sätt som är anpassat efter hans behov av stöd. Kommunen ska inrätta bostäder med särskild service för dem som har behov av ett sådant boende.

När behov av stöd, tillsyn och omvårdnad eller kraven på trygghet och säkerhet inte kan tillgodoses i ordinärt boende ska det finnas möjlighet att flytta till en bostad med särskild service.

Bostad med särskild service kännetecknas främst av att:

- det är utformat och utrustat så att den enskilde kan fortsätta leva ett så självständigt liv som möjligt
- de insatser som den enskilde behöver kan ges dygnet runt
- tillgänglig personal finns som kan bedöma när social och/eller medicinsk vård krävs, samt kan svara för att sådan ges
- god service och omvårdnad erbjuds med utgångspunkt från den enskildes behov, självbestämmande, integritet, trygghet och livskvalitet

Korttidsvistelse

Insatser från hemtjänsten kan göra det möjligt att bo kvar i ordinärt boende. Som ett komplement till hemtjänst kan korttidsvistelse beviljas för en begränsad tid.

Korttidsvistelse definieras som en bäddplats utanför det egna boendet, avsedd för tillfällig vård och omsorg dygnet runt. När den enskilde vistas inom akutsjukvården ska en vårdplanering genomföras för planering av återgång till ordinärt boende. I undantagsfall kan behov finnas av korttidsvistelse i direkt anslutning till akutsjukvården.

Kriterier för att bevilja korttidsvistelse

Korttidsvistelse kan beviljas vid en eller flera nedan uppräknade behov eller situationer:

- vid behov av omfattande vård och omsorg under stor del av dygnet
- vid behov av omfattande vård och omsorg dygnet runt och där en sammanboende anhörig har behov av avlastning
- som en tillfällig lösning i avvaktan på att omfattande bostadsanpassning genomförs
- som en tillfällig lösning vid en akut situation i väntan på permanent särskilt boende
- där alla andra insatser är uttömda och tryggheten ändå inte kan tillförsäkras i det egna hemmet

Akut behov av korttidsvistelse

När behov av vård och omsorg uppstår kvällar och nätter eller helger är sjuksköterska delegerad att bevilja korttidsvistelse. Detta då det först uteslutit att den enskilde inte behöver sjukhusvård. Närmast påföljande vardag ska biståndshandläggare informeras av sjuksköterska på korttidsboendet för vidare handläggning.

Inskrivning i hälso- och sjukvård under vistelse på korttidsenhet

Om en person som vistas på korttidsavdelning drabbas av akut sjukdom och blir inskriven inom hälso- och sjukvården upphör biståndet på korttidsvistelse.

Erbjudande om särskilt boende under vistelse på korttidsvistelse

Den enskilde som vistas på korttidsvistelse och som väntar på permanent plats inom särskilt boende kan ha specifika önskemål om boende. Detta önskemål kan i vissa fall vara svårt att tillgodose. När det gäller makar tas särskild hänsyn till närhetsprincipen. I möjligaste mån tas också i övrigt hänsyn till önskemål om geografisk närhet så som det uttryckts i förstahandsvalet.

Även om den erbjudna bostaden inte utgör förstahandsvalet är fortsatt vistelse på korttidsvistelse inte möjligt. Undantag kan medges om den bostad som erbjudits ej är

fullvärdig. De alternativ den enskilde har är att flytta till erbjudet särskilt boende eller återvända till sin ordinära bostad. I avvaktan på beslut och verkställighet om särskilt boende i annan kommun ska den enskilde erbjudas att återvända till sin ordinära bostad eller ansöka om särskilt boende i Kungsörs kommun.

Trygg hemgång

Som ett alternativ till korttidsvistelse efter sjukhusvård eller som en insats efter korttidsvistelse kan insatsen Trygg hemgång erbjudas. Insatsen erbjuds endast personer som tidigare inte har haft hemtjänst eller endast haft serviceinsatser. Insatsen är avgiftsfri. Insatsen syftar till att den enskilde ska känna trygghet i att komma hem och därmed våga ta steget att lämna sjukhuset eller korttidsavdelningen. Insatsen ska hjälpa den enskilde att komma i ordning i hemmet och samtidigt ge möjlighet till återhämtning.

Trygg hemgång innebär att det finns någon från stödgruppen som tar emot när den enskilde kommer hem från sjukhuset. Gruppen, som består av undersköterskor, finns tillgänglig dagtid. Finns behov av sjuksköterska, arbetsterapeut eller sjukgymnast finns även de resurserna kopplade till Trygg hemgång. Under kvällar, nätter och helger är det hemtjänsten som vid behov hjälper personen. Om personalen i stödgruppen finner att omsorgen av den enskilde inte kan utföras i hemmet finns möjlighet att ta den enskilde till en korttidsplats. Under dagtid rådgörs biståndshandläggare innan personen flyttas.

Planera för eventuellt fortsatt stöd

Stödet Trygg hemgång är en tillfällig stödinsats som beviljas i maximalt 14 dagar. Någon gång under dessa två veckor genomförs en vårdplanering i hemmet tillsammans med biståndshandläggare, personal från stödgruppen för Trygg hemgång och eventuellt personal från hemtjänsten. Den planeringen kartlägger den enskildes fortsatta behov av stöd och hjälp, främst då av hemtjänst.

Särskilt boende

När behov av tillsyn eller kraven på trygghet och säkerhet inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende finns det möjlighet att ansöka om särskilt boende. Kommunen är enligt 5 kap 5 § socialtjänstlagen skyldig att inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor med behov av särskilt stöd.

Särskilt boende är avsett för dem som i den dagliga livsföringen behöver trygghet och närhet till personal samt:

- har omfattande behov av service och omvårdnadsinsatser som inte är tillfälliga och dessa kan vara av såväl psykisk som fysisk art och/eller
- behöver tillsyn eller andra insatser under stor del av dygnet och/eller upplever en så stor otrygghet, ensamhet, osäkerhet eller oroskänsla i sitt ordinära boende att välbefinnandet hotas.

Dessutom ska hög ålder beaktas eftersom det i sig kan medföra hälsoproblem och allmän svaghet. Med hög ålder menas över 90 år. Beslutet ska grunda sig på en helhetsbedömning där framförallt behovet av omvårdnad är vägledande. För att erbjudas plats på en avdelning för personer med demenssjukdom krävs en demensdiagnos.

Serviceboende

Hög ålder, över 90 år, hos den enskilde ska särskilt beaktas vid bedömning av behov av serviceboende. För att beviljas serviceboende måste man sedan tidigare ha hjälp från hemtjänsten med minst serviceinsatser men trots detta upplever att man

- är otrygg,
- är ofrivilligt ensam,
- är hänvisad till att vistas ensam i sin bostad,
- känner sig isolerad, samt
- är i behov av regelbunden daglig tillsyn

Beslutet ska grunda sig på en helhetsbedömning där framförallt den enskildes fysiska svaghet, sociala isolering och upplevelse av otrygghet beaktas. Behovet ska vara omfattande. Förutom beslut om serviceboende fattas även beslut om hemtjänst och trygghetslarm för att individuella behov ska tillgodoses. Hemtjänstbeslutet fattas med samma bedömningsgrunder som vid ordinärt boende.

Bostad med särskild service för personer med psykiskt funktionsnedsättning

Denna form av bostad är specifikt riktad till målgruppen personer med psykiskt funktionsnedsättning. Bostaden ska medge personen en stödjande, trygg, strukturerad och aktiv bostadsmiljö men uppmärksamma att verksamheten vare sig överbeskyddar eller ställer överkrav på personen. I bostaden ska ges stöd och stimulans till ett aktivt och självständigt liv utifrån hans eller hennes förmåga. Ett aktivt samarbete med landstingets verksamheter är nödvändigt. I bostaden ingår kultur- och fritidsverksamhet.

Kvarboende, medflytt och medboende

I de fall två makar, sammanboende eller registrerade partners är i behov av särskilt boende ska med skälig levnadsnivå förstås att båda bereds plats på samma boende om de så önskar. Även i samband med valet av boendeform skall makarnas önskemål så långt som möjligt beaktas. Vid förändringar ska möjligheter till kvarboende gälla så länge behovet av att bo i bostad med särskilt boende kvarstår. I vissa fall kan det dock, för att den enskildes behov bättre ska kunna tillgodoses, bli aktuellt med nytt biståndsbeslut och flyttning till annan boendeform.

Kriterier för att bevilja medflytt till särskilt boende

En förutsättning för makarnas fortsatta sammanboende är att de är överens om detta, införstådda med vad detta innebär och att boende i särskilt boende alltid är ett frivilligt val.

- Med äldre avses en person som är 65 år eller äldre.
- Medflyttare eller medboende är personen som flyttar med till särskilt boende utan att själv ha beviljats den insatsen.
- Bestämmelsen ska endast tillämpas när enbart den ena maken i ett par bedömts ha rätt till insatsen särskilt boende.
- Utgångspunkten är att den som beviljats insatsen också önskar att maken ska vara medboende.
- Efterlevande är medflyttaren eller maken som finns kvar i särskilt boende om den med bistånd inte bor kvar.

Om medboende inte ansökt om eller beviljats biståndsinsatser har personen inte rätt till några sådana insatser i det särskilda boendet. Medboende kan ansöka om bistånd med hemtjänst och om detta beviljas ska insatsen ges av personal i det särskilda boendet, motsvarande den lösning som finns i servicehus. Avgift för insatserna tas ut enligt kommunens taxa för vård och omsorg i hemtjänsten.

Ansvaret för hälso- och sjukvård i särskilt boende omfattar dem som beviljats insatsen särskilt boende. Medboende har därmed inte rätt till hälso- och sjukvårdsinsatser i boendet, de ordnar det på samma sätt som övriga äldre i ordinärt boende.

I de fallen makar valt att bo tillsammans i särskilt boende och den biståndsberättigade flyttar ur boendet eller avlider, medför det att beslutet om särskilt boende avslutas och hyresavtalet sägs upp. Medboende kan, i vanlig ordning ansöka om och beviljas särskilt boende för egen del om behov föreligger.

Den efterlevande personen ska uppmuntras och stödjas att flytta till ett boende som bättre motsvarar den enskildes behov. Detta ska tydliggöras vid inflyttning, i en bilaga till hyresavtalet. Om efterlevaren ansöker om särskilt boende och behov föreligger erbjuds personen att bo i en lämplig lägenhet i särskilt boende.